

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«УКРАЇНА В ГЕОПОЛІТИЦІ»

Підготовки доктора філософії
галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»
освітньо-наукової програми «Міжнародна відносини та стратегічні комунікації
України та ЄС»

Розробник: к. політ. н., доц. Вознюк Євгенія Василівна

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин і регіональних студій, протокол № 14 від 28.06.2022 р.
Завідувач кафедри: Коцан Н. Н.

СИЛАБУС

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
форма навчання очна	галузь знань 29 Міжнародні відносини, спеціальність 291 "Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії", освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини та стратегічні комунікації», доктор філософії	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції 10
		Практичні (семінарські) 14
ІНДЗ: є		Самостійна робота 88
	Консультації 8	
	Форма контролю: залік	
Мова викладання	<i>Українська</i>	

1. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ВИКЛАДАЧ	Вознюк Є. В.
КОНТАКТНІ ДАНІ	Voznyuk.yevhenija@vnu.edu.ua
КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧА	кандидат політичних наук, володіння українською, російською та англійською мовами (сертифікат B2). Наукові дослідження в сфері міжнародних відносин; місця та ролі України в сучасній системі міжнародних відносин, інформаційної та кібербезпеки.

2. ОПИС КУРСУ

ПЕРІОД РЕАЛІЗАЦІЇ КУРСУ	I семестр 2022 - 2023 навчального року
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА	Кафедра міжнародних комунікацій та політичного аналізу, факультет міжнародних відносин
АНОТАЦІЯ КУРСУ	Курс «Україна в геополітиці» призначений для знайомства аспірантів з підходами до трактування «геополітична карта світу»; аналізу місця України на геополітичній карті світу; дослідження особливостей геополітичних та гео економічних інтересів України в країнах Європи, Америки, Африки, Азії, Австралії та Океанії; прогнозування можливих сценаріїв геополітичного майбутнього України, зміни місця та ролі України на геополітичній карті світу внаслідок війни в ній.
ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ	<i>Лекцій-10 год., сем.-14 год.</i>
МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	Формою підсумкового семестрового контролю з даної дисципліни є залік, що складається в усній формі. Залік виставляється за умови, якщо аспірант виконав усі види навчальної роботи, які визначені програмою навчальної дисципліни та отримав не менше 60 балів. У випадку

	незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, аспірант може добрати бали на заліку, виконавши певний вид робіт. Оцінка та засвоєння курсу виставляються згідно шкали оцінювання
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Оцінювання під час семінарських занять здійснюється на основі того наскільки аспірант вміє самостійно проаналізувати і передати здобуті знання, перечитування інформації з листка забороняється. Посилання на використані матеріали та ресурси є обов'язковими, кожен аспірант несе особисту відповідальність за академічну доброчесність. Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються, семінарські заняття можуть бути відпрацьованими лише за умови наявності вагомих доказових причин відсутності аспіранта. Дедлайн здачі пропущених семінарських занять (за умови вагомих доказових причин) до дня здачі заліку. Максимальна кількість пропусків без вагомих доказових причин – 2.
МЕТА І ЗАВДАННЯ І КУРСУ	Метою курсу є формування знань про геополітичні інтереси, вектори геостратегії, гео економічні пріоритети у зовнішній політиці України. Основними завданнями курсу є набуття вичерпного знання щодо геополітичної та гео економічної карти світу і окремих регіонів; формування уявлення про співвідношення сил у світовій геополітиці та гео економіці; усвідомлення об'єктивної геополітичної і гео економічної ролі і місця України в сучасному світі.
ПРЕРЕКВІЗИТИ	Необхідне розуміння базових основ геополітики та геостратегії, міжнародної політики.
ПОСТРЕКВІЗИТИ	Цей курс є базовим для наступного формування компетентностей у сфері інформаційної безпеки, вивчення сучасних проблем міжнародних відносин та глобального розвитку.

3 .СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			Консул.
		Лек.	Сем, практ.	Сам. роб	
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Історія формування геополітичної думки України					
Тема 1. Витоки геополітики в Україні	18	1	2	14	1
Тема 2. Класики української геополітики та їх основні доктрини	19	2	2	14	1
Тема 3. Трансформація геополітичної думки в Україні внаслідок отримання нею незалежності	18	1	2	14	1
Разом за змістовим модулем 1	55	4	6	42	3
Змістовий модуль 2. Україна на геополітичній карті сучасного світу					

Тема 4. Особливості формування геополітичних інтересів держави в к. ХХ-на поч. ХХІ ст.	19	2	2	14	1
Тема 5. Зміна геополітичних інтересів держави з початку збройної агресії росії на її територію	19	2	2	14	1
Тема 6. Україна в геополітичній орієнтації провідних держав та регіонів світу	27	2	4	18	3
Разом за змістовим модулем 2	65	6	8	46	5
Усього години	120	10	14	88	8

4. ТЕМАТИКА СЕМІНАРІВ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ

Назви змістових модулів і тем	год.
Змістовий модуль 1. Історія формування геополітичної думки України	
Тема 1. Витоки геополітики в Україні 1. Історичні особливості формування української державності. 2. Перші політико-територіальні праці та їх значення для формування геополітичної думки на теренах етнічних українських земель. 3. Особливості формування геополітичної думки в межах етнічних українських земель до початку ХХ ст.	2
Тема 2. Класики української геополітики та їх основні доктрин 1. Особливості геополітичної думки України ХХ сторіччя. 2. Взаємозв'язок історії української державності ХХ ст. з її геополітичними баченнями даного періоду. 3. Класики української геополітики та їх основні напрацювання: М. Грушевський, С. Рудницький, М. Скрипник, А. Синявський, М. Хвильовий, О. Бочковський, В. Липинський, Ю. Липа, В. Кубійович та інші.	2
Тема 3. Трансформація геополітичної думки в Україні внаслідок отримання нею незалежності 1. Історичні та політико-географічні особливості отримання Україною незалежності. 2. Місце та роль незалежної України на геополітичній карті світу к.ХХ сторіччя. 3. Особливості трансформації геополітичної думки держави в її геополітичні інтереси. 4. Проблеми реалізації геополітики України в к.ХХ-на поч.ХХІ сторіччя.	2
Змістовий модуль 2. Україна на геополітичній карті сучасного світу	
Тема 4. Особливості формування геополітичних інтересів держави в к. ХХ-на поч. ХХІ ст. 1. SWOT-аналіз геополітичного положення держави. 2. Особливості геополітики України в к.ХХ_на поч. ХХІ сторіччя 3. Проблеми реалізації Україною геополітики в к.ХХ-на поч.ХХІ сторіччя. 4. Україна в геополітичній орієнтації держав та регіонів світу к. ХХ-на поч. ХХІ ст.	2
Тема 5. Зміна геополітичних інтересів держави з початку збройної агресії росії на її територію	2

<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості реалізації геополітичних інтересів України на початку XXI сторіччя. 2. Геополітичні концепції росії на їх вплив на реалізацію збройної агресії нею проти України. 3. Особливості здійснення збройної агресії росії на території України та втрати держави від неї. 4. Повномасштабне вторгнення росії на територію України 24 лютого 2022р. та початок війни в державі. Хід, втрати та наслідки війни. 5. Зміна геополітичного сприйняття України державами світу внаслідок війни. 	
<p>Тема 6. Україна в геополітичній орієнтації провідних держав та регіонів світу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Україна на геополітичній карті сучасності. 2. Геополітичні інтереси сучасної України та їх трансформація. 3. Місце та роль України в геополітичній орієнтації держав Європи, Азії та Океанії, Америки та Африки. 4. Проблеми та перспективи реалізації сучасних геополітичних інтересів України в державах та регіонах світу. 	4
Усього годин	14

5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Провести аналітичне дослідження і написати реферативний огляд на тему «Проблеми та перспективи реалізації геополітичних інтересів України на сучасному етапі». Для виконання даного завдання значну увагу приділити історичним особливостям розвитку геополітики в Державі, а також її сучасному геополітичному становищу.

6. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

	Інтегральна	Загальні	Фахові	
		ЗК12	СК2	СК9
Компетентності	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікації та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем

	невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.			
--	---	--	--	--

Програмні результати	PH04	Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.
	PH17	Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль 1							Модуль 2	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
1	2	3	4	5	6	7	ІНДЗ	
10	10	10	10	10	10	10		
30			40					
70 балів							30	100

8. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (з можливістю повторного складання)

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

<p>Методичне забезпечення</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вознюк Є. В. Info-analytic support for ukrainian-polish cross-border cooperation: a case study of euro-regions Codrul Cosminului. Issue 2, (Vol. 26) / 2020, Pages: 431-454, DOI: https://doi.org/10.4316/CC.2020.02.007. 2. Вознюк Є. В. Evolution from the concept «zero problems with neighbors» to the practice «zero neighbors without problems»: the role of neo-ottomanism Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. 2020 № 2 (8). С.46-56. DOI: https://doi.org/10.29038/2524-2679-2020-02-46-56. 3. Вознюк Є. В. The Influence of the Information Society Development on Political Ideologies Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Securitate. 11(1) (2021). DOI 10.24917/26578549.11.1.2. 4. Vozniuk E.V. Ukrainian-Polish Relations: Challenges and Perspectives // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Міжнародні відносини. 2018. №5 (378). С.3–9.
<p>Основна</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дністрянський М. С. Загострення геополітичних взаємин у період постмодерну та ста-новище України : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 154 с. 2. Поліщук , І. . (2022). ГЕОПОЛІТИЧНА РОЛЬ УКРАЇНИ. "Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого". Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія, 1(52). https://doi.org/10.21564/2663-5704.52.249960 3. Геополітика України: історія та сучасність. № 1 (28) (2022): ГЕОПОЛІТИКА УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/ 4. Кудряченко А. УКРАЇНА: На шляху до глобального геополітичного простору. Український науковий журнал "ОСВІТА РЕГІОНУ". №4 2016 https://social-science.uu.edu.ua/article/1394 5. ЖДАНОВ І. Велика геополітична шахівниця: як не програти Україні у Четвертій світовій війні. https://interfax.com.ua/news/blog/835672.html 6. Україна в геополітичних концепціях першої третини хх століття http://litopys.org.ua/ukrxx/r07.htm
<p>Додаткова</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ветринський І. Концептуальні засади дослідження геополітики в умовах глобалізації. <i>Віче</i>. 2015. № 22. С. 6–10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_22_3 (дата звернення: 04.07.2022) 2. <i>Глобалізація і сучасний міжнародний процес</i> / За ред. проф. Б.Гуменюка і проф. С. Шергіна. К. : Університет „Україна”, 2009. 508 с. 3. Дубов Д. В. Зрушення сфер геополітичного протиборства : від географічної експансії – до конструювання інформаційно-кібернетичних просторів. <i>Стратег. пріоритети</i>. 2014. № 1. С. 106–115. 4. Дубов Д. В. <i>Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва</i>. Київ : НІСД, 2014. 326 с.

5. Закономірності функціонування глобальної економіки. URL: <http://www.helpiks.org/4-19769.html>. (дата звернення: 04.07.2022)
6. П. Іванишин *Ідеологічні джерела геополітики: націософські аспекти* URL: <http://dontsov-nic.com.ua/ideolohichni-dzherela-heopolytyku-natsiosofski-aspekty-onovlenyj-variant/> (дата звернення: 04.07.2022)
7. Трохимчук С. В., Федунь О. В. *Політична географія світу* : Навч. посіб. К. : Знання, 2007. 422 с.
8. Яценко Б. П. *Політична географія і геополітика* : Навч. Посібник. К. : Либідь, 2007. 255 с.
9. Agnew J., Mitchell K. and O'Tuathail. *A Political Geography – Reading List for SE lectures Key Texts*. Oxford : Blackwell, 2003. 489 p.
10. Edkins M. *Global Politics : A New Introduction*. London, New York : Routledge, 2008. 369 p.
11. Jones M. *An Introduction to Political Geography : Space, Place and Politics*. London : Routledge, 2004. 690 p.
12. O'Tuathail G., Dalby S. *The Geopolitics Reader*. London : Routledge, 2006. 589 p.
13. Painter J., Jeffrey A. *Political Geography : An Introduction to Space and Power*. London : Sage, 2009. 393 p.